

Євген Павлович Гребінка народився 2 лютого 1812 р. на хуторі Убіжище (нині село Мар'янівка), поблизу Пирятина на Полтавщині, в родині дрібного поміщика, відставного штаб-ротмістра, учасника війни 1812 року. Крім Євгена в сім'ї росли ще четверо синів і дочка від першого шлюбу батька. Початкову освіту Гребінка одержав від домашніх учителів.

У 1825 р. Є. Гребінка вступає до Ніжинської гімназії вищих наук. Тут вчилися М. Гоголь, Н. Забіла, М. Кукольник. Пізнавши історію рідної землі, народну творчість в Євгена прокинувся літературний дар. Перші проби пера були зроблені ним ще в гімназії. Він навіть почав видавати рукописні журнали «Аматузія» і «Пафія». За розповідями сучасників, перші свої твори писав українською мовою. Переклав поему Пушкіна «Полтава», вірші «Рогдаєв банкет» з історії Київської Русі.

На канікули Євген приїжджав додому, захоплено розповідав рідним про навчання, грецьку церкву в Ніжині, про походження міста, його визначні місця. Батько намагався підтримувати його матеріально, але настали часи, коли Євген змушений був підробляти репетиторством: підростали молодші брати...

Популярність гімназиста Гребінки як поета зростала. Але було у нього ще одне захоплення — малювання. Він писав портрети, пейзажі. Свої роботи дарував друзям і рідним. Завдяки активній участі Миколи Гоголя в гімназії в той час було створено самодіяльний театр. Гребінка був справжнім театралом і не пропустив жодного спектаклю. А потім написав свій перший і єдиний драматичний твір для театру навчального закладу «У чужі сани не сідай».

Серед викладачів гімназії виявилось чимало таких, чії лекції сприяли зародженню в юних душах високих прагнень та ідеалів. Тому директора І. Орля за доносом зняли зі своєї посади. Така ж доля спіткала й інших викладачів і декількох гімназистів за їхню «аморальну поведінку». Надалі у своїй біографічній повісті «Записки студента» Євген Павлович про все це докладно напише.

А в 1831 р. він закінчив гімназію вищих наук з правом одержання чину чотирнадцятого класу. Той рік виявився важким і пам'ятним — у жовтні в Королівстві Польському, яке входило до складу тодішньої імперії, вибухнуло повстання. Для його придушення за наказом губернатора Малоросії князя М. Рєпніна були сформовані додатково вісім резервних козачих дивізіонів.

...і проспівав йому жайворон в рідному краї

Нашого знаменитого співвітчизника, письменника і поета Євгена Гребінку справедливо називають талановитим послідовником творчих традицій І.Котляревського, П.Гулака-Артемовського. Його чудові байки, вірші й проза назавжди увійшли в скарбницю культурних здобутків України.

Призався і Гребінка, який став служити у восьмому козацькому полку. Батько, проводжаючи сина в далекий похід, просив берегти коня, а основне — свою честь. На щастя, воювати йому не довелося.

Одного разу, гостюючи в селі Снятин під Лубнами, Євген познайомився з сестрою товариша Мар'яною. Вона зачарувала юнака своїм ніжним поглядом. Це було перше сильне захоплення молодого Гребінки. Однак їхні долі розійшлися... Серед любителів романсів існує версія, що Гребінка саме Мар'яні присвятив свій, нині всесвітньо відомий романс «Чорні очі» («Очи черные»). Літературознавці ж — іншої думки. Вони стверджують, що поет присвятив ці рядки своїй дружині Марії Василівні, і написані вони 1843-го. Романс, що став класи-

кою, виконували багато знаменитостей: Ф.Шалаяпін, І.Козловський, М.Сліченко, Х.Каррерас, Л.Паваротті, П.Домінго.

Вийшовши у відставку, Є. Гребінка 1834-го їде до Петербурга, де влаштовується реєстратором у комісію духовних училищ. Саме там починається активний період його творчої діяльності. Гребінка відвідує літературні салони, вечори, де знайомиться з О.Пушкіним, В.Белінським, В.Далем, І.Панаєвим, В.Бенедиктовим. Він підтримує дружні стосунки з Г.Квіткою-Основ'яненком, П.Гулаком-Артемовським, Л.Боровиковським, О.Афанасьєвим-Чужбинським. Крім відомих «плетньовських серед», по-

